

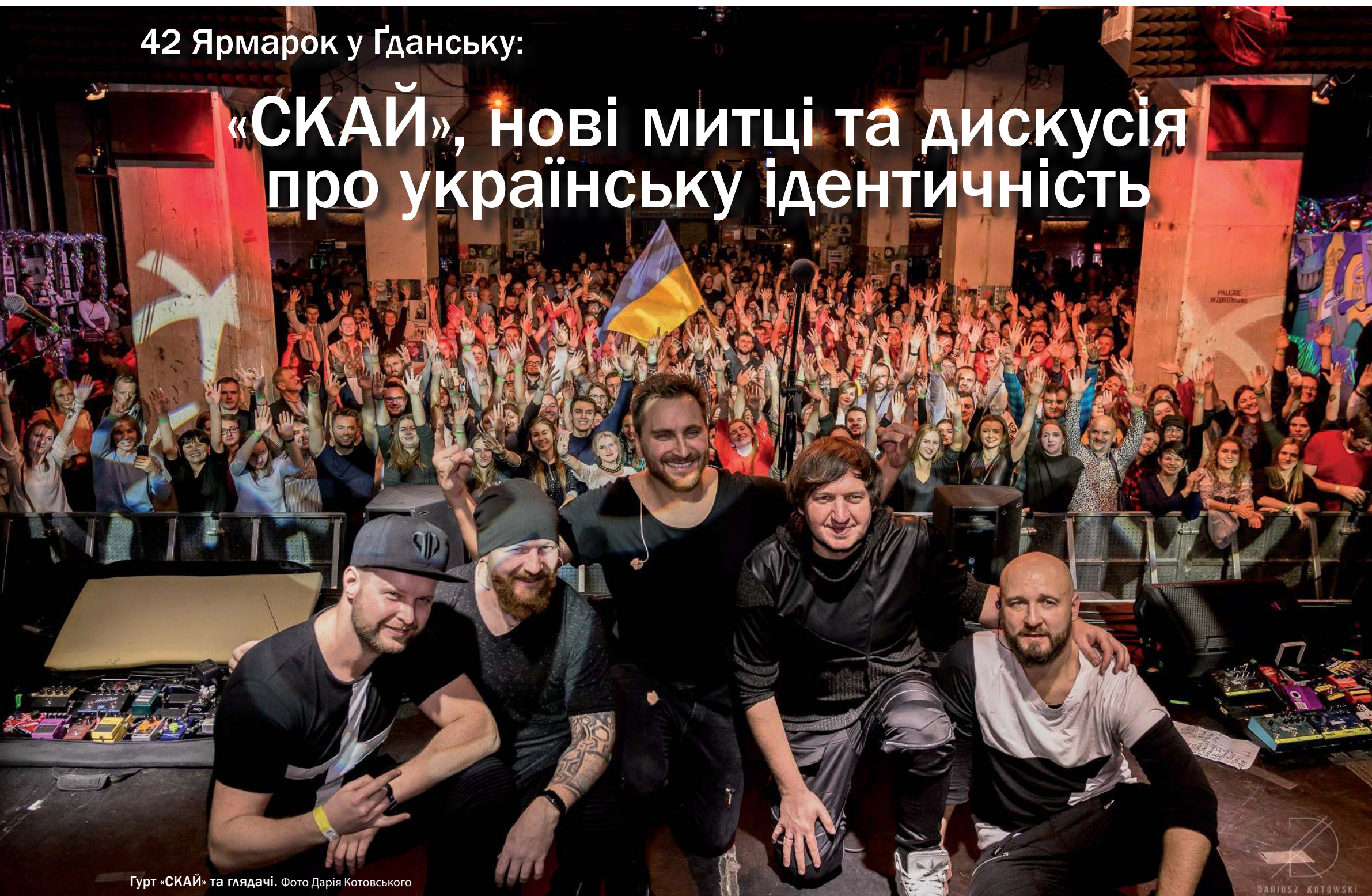
Наше Слово

PIK LXIII № 47 (3198) ВАРШАВА, 25 ЛИСТОПАДА 2018 РОКУ
ЦІНА – зл. 3,50 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

42 Ярмарок у Ґданську:

«СКАЙ», нові митці та дискусія про українську ідентичність

Гурт «СКАЙ» та глядачі. Фото Дарія Котовського

16-17 листопада у Ґданську відбувся 42 український молодіжний фестиваль «JarmarockFEST». На найбільшу музичну подію року українців у Польщі прийшло понад вісімсот глядачів. Організатори зробили акцент на авторській творчості молодих митців. Різні за стилем виконання і жанровим напрямком музиканти професійно заграли в спільному концерті, а в залі свої роботи показували молоді дизайнери та художники. Хедлайнером* суботнього концерту був відомий український гурт «СКАЙ», який зіграв композиції зі свого нового альбому «Рідкісні птахи». Інтелектуальною складовою фестивалю стала дискусія про українську ідентичність у Польщі.

«Концерт для мене — це вже другорядна справа. Я їду на „ярмарок“, щоб раз на рік зустрітися зі своїми друзями з усієї Польщі», — зізнається Ярослав Набережний, який живе в Кошаліні. Він — випускник української школи в Білому Борі. У п'ятницю і в суботу Ярмарок, як і більшість відвідувачів фестивалю, спілкується з людьми, які приїхали до Ґданська з різних міст. Хлопець зустрічає друзів з Перемишля, які зараз навчаються і працюють у Кракові. Вони розповідають, що познайомились ще в шкільні роки, коли учні однієї школи відвідували іншу з нагоди якоїсь події.

Марта Гудко зі Слупська — також випускниця білоруського ліцею — приїхала на „ярмарок“ вже 14 раз. Вона також вважає, що ця подія — більше, ніж музика: «Це момент, коли ми всі: українці з Польщі, а тепер і наші співвітчизники з України — можемо зібратися і поспілкуватися. Цього року мистецькі досягнення українців на фестивалі показані більш різносторонньо. Тут проходять, наприклад, художні заняття, де учасники створюють нові картини, а дизайнери проєктують», — додає дівчина.

І справді, упродовж двох днів, паралельно з музичними виступами, у головній залі митці різних напрямків: декупажу, скульптури, дизайну, малюнка — прямо на місці створювали нові роботи. Ці авторки — Оксана Нікончук, Емілія Пиж, Оксана Крет-Івасій, Лілія Мачуля, Іраїда Гуньчак та Дарія Олійник. Львівська стріт-артистка Богдана Давидюк намалювала на одній зі стін

графіку за мотивами «ярмарку». Нарикінці другого дня гості вже робили на фоні стіни спільні фотографії. Поруч зі сценою знаходилися два великі екрани, на яких можна було побачити, як митці розповідають про свої роботи, процес їх творення.

Суботній день розпочав перформанс (відкрита, публічна акція, виступ — *ред.*) театру «Навпаки», що символізував натхнення сучасного митця та його творчі пошуки. Музичну програму двох днів склали гурти з України та Польщі. Це — вже добре знані публічні «Надія» (Шпротава), «Хата Вуя Бена» (Ольштин), «Dollars Brothers» (Горлиці), «Карпатіан» (Ольштин), діджей Danny V. Уперше на „ярмарку“ виступив гурт «ІСПАНІЯ» з Києва та гурт «Рибонька» зі Львова. Ведучі Оля Котовська та Аня Петрецька перевтілилися в бабусь, які збираються на „ярмарок“.

Голова Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі Єлисавета Кремінська розповідає, що завдання, які ставлять перед собою організатори, — розкривати і допомагати розвиватися новим українським талантам. Уперше на «ярмарку» відбувся також концерт ЛАЙФ (LAJF), у якому разом заграли нові українські виконавці у Польщі: вони презентували тільки власну музику. Цікавим було те, що всі музиканти грають і співають у зовсім різних стилях, але під час спільного музичного шоу це вилилось у потужний і вибуховий виступ.

«СКАЙ», нові митці та дискусія про українську ідентичність

ПРОДОВЖЕННЯ З 1 СТОРІНКИ

Наприклад, класичний вокал Гани Текучевої з Луганщини в поєднанні з нотками джазу і рокового аранжування дали містичний ефект рок-опери. У концерті взяли участь Іван Краченко, Катерина Феснак, Юлія Юшак, Оксана Река, Євген Коваленко, Ксенія Кисиличін, Орест Драгуш, Гневомір Томчик, Анна Стела та Патрик Вальчак (який був також аранжувальником дійства). Раніше всі музиканти провели тиждень у літній школі, де разом створювали нові композиції. Ідея такої школи належить Дарії Пеленській та Оксані Терепенко. (Більше про цю літню школу ми писали в № 45 «НС»).

Хедлайнером суботнього концерту був гурт «СКАЙ», який виконав пісні з нового альбому «Рідкісні птахи» (рецензію на альбом читайте в № 36 «НС»), а також старі хіти, на які безумовно чекали прихильники: «Тебе це може вбити», «Best friend» та інші. На закінчення концерту Олег Собчук заспівав пісню Тараса Петриненка «Україно», і в залі з'явився синьо-жовтий прапор. Вже традиційно музиканти зробили спільне фото з публікою.

Відкриттям «ярмарку» безсумнівно став гурт «Рибонька» (Львів). Солістка Ксенія Кисиличін — доволі зріла музикантка як на свій досить юний вік: дівчині трохи більше двадцяти. Особливий стиль виконання, авторська музика та цікаві тексти дуже органічно поєднувалися з деякою безпосередністю і ширістю членів гурту.

«Колись на „ярмарках“ було більше людей різного віку, тепер стало більше молоді», — зазначає Богдан Лоза, який був одним з перших організаторів цієї події. — «Може, колись концерти виглядали скромніше, це був лише один день, ми проводили їх у залі Гданської політехніки, а зараз вони проходять у клубі — це вже вищий рівень». Серед гостей і справді переважає молоді, але

загалом — тут багато людей різного віку, особливо на перших частинах концертів, коли в залі ще розставлені крісла. Пізніше їх забирають, аби було більше місця для танців.

Організатори переконують, що аксіома «ярмарку» — те, що тут немає «немолодих» людей. «У нас молоді — це всі люди віком від 1 до 101 року, або й до 111 років», — кажуть вони, тепло називаючи старше покоління «старшою молоддю».

Важливим елементом фестивалю була дискусія «Українська ідентичність: сіль в оці чи сіль життя?». Модерувала подію культурознавчиня і журналістка «Нашого слова» Кася Комар-Мацинська. Кася раніше жила у Гданську і допомагала організовувати «ярмарки». Тепер вона переїхала з сім'єю до Перемишля, проте і звідти привозить свіжі ідеї та допомагає творити фестивалі. На дискусії зібралося близько двадцяти учасників, а розмова була дуже динамічною та продуктивною. Українці з Польщі та України розмірковували про те, що формує їхню ідентичність, як зберегти українську мову серед молоді, говорили про досвід кашубської спільноти, про травму переселення, а також про брак нових лідерів у громаді (більше про дискусію читайте в наступному номері газети).

Одна з організаторок і співведуча фестивалю Катерина Бродовська вважає, що «ярмарок» стає відкритішим, його творці починають більше експериментувати: «Це захід, який проводиться понад 40 років. Раніше це була більш закрита вечірка „для своїх“». Зараз є амбіція стати справжнім фестивалем, хочеться дивувати людей».

Під час концертів також відбулася збірка коштів на реабілітацію українських воїнів в осередку «Добрий брат» в Осекі.

Христина ЗАНИК

* Основний виконавець ввечера, музичний гурт, що привернув найбільше уваги — *ред.*

В Ельблонзі на майстер-класі діти показали клас

Фото авторки статті

Традиційно у жовтні в Ельблонзі відбулися культурні майстер-класи під назвою «Культуротворча освіта дітей». Організаторами був Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі. У цьому році прибуло майже 80 дітей із пунктів навчання української мови з Вармиї та Мазурів разом зі своїми вчителями.

Одним із найбільш корисних занять для школярів, яке до того ж запам'ятовується надовго, став виїзний творчий майстер-клас, проведений двома свідченими педагогами. Протягом двох днів учасники занять під керівництвом майстрів спочатку осягали основи нового творчого напрямку, а потім закріплювали отримані знання на практиці.

Олександра ДУБІНЬСКА

Зустріч вчителів української мови

Підручники та плани на наступний рік

27 жовтня 2018 року в невеликій місцевості у Поморському воєводстві – Божитухомі – пройшов 4-й Огляд українських дитячих ансамблів. Після концерту відбулася також конференція – зустріч учителів української мови.

Подію організувала та провела Ірина Дрозд — вчителька-методистка української мови, що працює при Осередку вдосконалення навчання у Слупську. Темою зустрічі стала багатокультурність на уроках української мови.

В конференції взяли участь вчителі: Тетяна Слойка зі Слупська, Оксана Гузек з Лемборка і Божитухом'я, авторка цих рядків з Битова та отець Олег Гриців з Лемборка. Учасники розповіли про навчання, успіхи й очікування, плани та бажання, заходи і результати своєї роботи на цьому важкому, проте важливому посту.

Щоденною проблемою пунктів навчання української мови, за словами педагогів, в усіх випадках є підручники. Учителі вирішують цю проблему, як тільки вміють. В основному — забезпечуючи учнів матеріалами з України. Проте не всі можуть поїхати, аби ці підручники купити і самостійно привезти. Відстань від Помор'я до України — 1000 км. Саме тому у вчителів з цього регіону зовсім інша ситуація, ніж у їхніх колег з Перемишля, Любліна чи Ряшева. Деякі замовляють шкільні посібники через інтернет-крамниці (авторка цих рядків користується українською інтернет-крамницею з Польщі «Софія» — sofija-net.pl).

У ході конференції педагоги обговорили та склали календар освітньо-

культурних заходів на 2018-19 навчальний рік. «Він дуже важливий, щоби якісно планувати роботу та проведення учнівських, міжшкільних зустрічей у нашому регіоні. Знати заздалегідь про освітні заходи — це нашим дітям та їхнім батькам дуже потрібно. Календар, звісно, відкритий, тож кожен у нашому регіоні, хто хотів би додати від себе якусь подію або приєднатися до організаторів уже запланованих заходів, може це зробити», — зазначає Оксана Гузек.

Корисне для вчителів

Чудовою вісткою для вчителів, батьків та дітей стала інформація про українськомовний табір для дітей у Білому Борі — організований нашою школою для дітей віком 7-12 років, що проходитиме 28.06. — 7.07. 2019 року.

До плану праці у 2019 році варто додати підготовку наших дітей до конкурсів із живопису: «Шевченко — наш приятель» (Бартошиці); «Землі дідусів моїми очима» (Кошалін).

Вчителі висловили прохання до організаторів дитячого фестивалю у Кошаліні: подавати дату заходу якомога швидше і ретельно узгодити її зі шкільним календарем. Оскільки цьогоріч кінець навчального року має бути 21 червня, варто пам'ятати, що вчителі української мови (тобто «інструктори» більшості ансамбліків, які виступають на фестивалі) є також вчителями інших предметів і класними опікунами, тому кінець навчального року для них дуже перевантажений.

Раді повідомити всім, що завдяки старанням п. Марка Сирника почала працювати освітня сторінка для вчителів, вихователів, батьків й усіх зацікавлених проблемою освіти — osvita.org.pl.

Пропонуємо цей план як зразковий, допоміжний матеріал для вчителів української мови

	Подія	Місце	Організатор	Число
1	Порядкування осамітнених могил українців на місцевих кладовищах	Кожен у себе	Вчителі, священики	Жовтень-листопад — та увесь рік.
2	День пам'яті жертв Голодомору	У себе	Вчителі, священики	23.11.2018 р.
3	Андрійкові вечорниці (майстер-класи)	У себе	Вчителі	Листопад-грудень
4	Зустріч зі св.Миколаєм	У себе	Священики, вчителі	19.12.2018 р.
5	РІЗДВО (вертепи, колядування, зустрічі)	У себе	Священики, вчителі	Січень 2019 р.
6	Дитяча Маланка	Лемборк	П. О. Гузек і вчителі	2.02.2019 р.
7	Казкові майстер-класи	Божитухом	І. Дрозд, О. Гузек, Т.Слойка, М.Ганаско	4.03.2019 р.
8	Свято Шевченка День відкритих дверей у школі	Білий Бір	Директор і вчителі школи	8.03.2019 р.
9	Свято української мови	У себе	Вчителі	Західнопоморське — 21.02.2019 р. Поморське (тоді зимові канікули — число вибрати довільно)
10	Участь у дитячому фестивалі	Ельблонг		Травень 2019 р.
11	День вишиванки	Кожен у себе	Вчителі, священики	16.05.2019 р.
12	Церковний фестиваль	Білий Бір	Священики	25.05.2019 р.
13	Дитячий фестиваль	Кошалін		Червень 2019 р.
14	Закінчення навчального року	Кожен у себе	Вчителі, священики	16.06.2019 р.

Опрацювала Мирослава ГАНАСКО

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

«Дебати гігантів на 100-ліття незалежності» у Перемишлі

18 листопада у театральному залі Народного дому в Перемишлі відбулася «Дебата гігантів». Про це інформує наша кореспондентка Кася Комар-Мацинська. У ній участь взяли справжні віртуози польської, української та єврейської інтелектуальної сцени: професор Мирослав Маринович (проректор Українського католицького університету у Львові, дисидент, співзасновник Української Гельсінської групи), професор Анджей Менцвель (історик польської літератури, критик, антрополог, пов'язаний з Варшавським університетом, голова ради Інституту польської культури) та Констани Геберт (журналіст, публіцист, перекладач, співпрацівник Комітету охорони робітників (KOR — поль.) та засновник молодіжної організації «Єврейський літаючий університет»). Ведучою зустрічі була публіцистка Ізабелла Хруслінська — багатолітня діячка, яка активно бере участь у побудові польсько-українського діалогу.

Як зазначає Кася Комар-Мацинська, дискусія «гігантів» була дуже динамічною та свіжою. Учасники говорили про ставлення більшості суспільства до польської багатокультурної спадщини, а також про контекст минулого — переломні моменти в недавній історії, які в особливий спосіб вплинули на сьогодення. Обговорювали також кризовий момент, у якому ми зараз знаходимося: особливу увагу учасники дискусії присвятили загрозі відродження націоналістичних рухів, посиленню відчуття небезпеки, страху в усій Європі.

На зустріч прийшло багато місцевих українців та поляків. Після дискусії панелістів пролунало чимало запитань від публіки. За подією можна було спостерігати онлайн на сторінці Народного дому в мережі Facebook (Narodnyj Dim). На сторінці можна також знайти запис дебатів та переглянути її у зручний час.

Міжнародна акція «Запали свічку пам'яті»

Фото Світлани Мельник

До міжнародної акції вшанування жертв Голодомору 1932-1933 років у Польщі приєдналися Варшава, Перемишль та Гданськ, а в неділю, 4 листопада, долучилася українська громада Кракова.

Як інформує кореспондентка Світлана Мельник, у Кракові після поминального богослужіння в греко-католицькій церкві Воздвиження Чесного Хреста відбулося покладання квітів до меморіалу жертвам Голодомору. Українці Кракова та представники генерального консульства України запалили свічки пам'яті, з яких утворили перед Меморіалом символічний Герб України.

Міжнародна акція «Запали свічку пам'яті», яка розпочалася 1 вересня у Києві, впродовж 85 днів триватиме у 85 куточках світу. Її мета — об'єднати українців усього світу та іноземних громадян задля пам'яті про один із найбільших злочинів в історії людства XX століття. Публічні заходи, які відбуватимуться щодня в новому місті, в іншій країні, завершаться у Києві, 24 листопада 2018 року, у День пам'яті жертв Голодомору. За перебігом акції можна стежити на Інтернет-сторінці «85-ті роковини Голодомору»,

розроблений Українським інститутом національної пам'яті. Там на інтерактивній мапі світу — міста, де вже відбулися вшанування пам'яті жертв геноциду, марковані свічками-позначками.

Акцію ініціювали Український інститут національної пам'яті, Міністерство закордонних справ України, Світовий конгрес українців та Національний музей «Меморіал жертв Голодомору».

Підтримаймо святкову акцію допомоги дітям жертв війни

«Свята без тата» — так називається різдвяна акція-збір подарунків для дітей, які постраждали від війни в Україні. Ідея отримала початок п'ять років тому і мала бути одноразовою формою допомоги сім'ям перших загиблих на фронті добровольців. Тоді ніхто не думав, що це — лише початок війни, а кількість дітей-сиріт зростає до тисяч. «Війна все ще триває, та разом із кількістю жертв, зростає і кількість дітей, які втратили батька», — зазначають у повідомленні в мережі Facebook автори акції «Ініціатива Героям Майдану».

«Свята без тата», яку організовує «Ініціатива Героям Майдану», — це не акція гуманітарної допомоги. Це символічні різдвяні подарунки, метою яких є показати дітям: ми пам'ятаємо, що їхні батьки віддали найцінніше — своє життя — у боротьбі за наше краще майбутнє.

Індивідуальні іменні подарунки доставлять в Україну на Різдво, 7 січня. До пакунків із солодощами додадуть конверти з певною сумою фінансової допомоги, відповідно до потреб кожної сім'ї.

Акція об'єднує десятки волонтерів в Україні. Іменні подарунки потрапляють до найбільш віддалених куточків країни завдяки військовим та волонтерам, сім'ям ветеранів, працівникам нової поліції, священникам та співробітникам фонду «Карітас» і навіть кур'єрським службам доставки. Минулого року завдяки допомозі сотень людей вдалося зібрати 70 тисяч злотих і надіслати подарунки до 2800 дітей. Кожна наша збірка зареєстрована у Міністерстві внутрішніх справ і адміністрації Польщі та має індивідуальний номер, завдяки якому в Інтернеті ви можете переглянути звіти про нашу діяльність.

До збірки можна приєднатися на сайті zrzutka.pl/swietabzety.

«Лем ми» з Команчі на концерт-фест «Осінь лемківська»

У Івано-Франківській обласній філармонії імені Іри Маланюк у рамках обласного лемківського фестивалю «Поклик мого серця» відбувся концерт-фест «Осінь лемківська». У події взяли участь кращі виконавці та колективи Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської областей, а також самодіяльний колектив «Лем ми» з Команчі. Цей колектив на чолі з художньою керівницею Маріанною Ярою з Сянока з'явився у селі чотири роки тому. Його учасники виконують автентичні пісні цього регіону.

Окрім пісень, на першому лемківському концерт-фесті в Івано-Франківську представили поезію, танці, оркестрову музику, театральні сценки і лемківський гумор. Мета заходу — це популяризація та відродження лемківської пісні і традицій, надання їм нового сучасного звучання, відродження історичної пам'яті та вшанування жертв депортації.

У Польщі заснували стипендію для дітей воїнів з України та дослідників польсько-українського минулого

Польсько-українсько-канадський громадський фонд «Калина» зобов'язався виплачувати щомісячну стипендію на суму 1500 злотих Наталії Буслаєвій, яка вивчає соціологію в Університеті кардинала Стефана Вишинського. Батько молодої українки — Олексій Буслаєв (псевдонім «Татар») — у лютому 2015 році загинув біля Дебальцева. Другим стипендіатом громадської організації став Євген Місило — український історик із Польщі, який досліджує трагічне минуле двох країн. Завдяки дворічній стипендії мають з'явитися дві книги на тему табору праці у Явожні та статті на цю тему в історичних та загальносуспільних виданнях.

Гроші на створення стипендіального фонду збирали у Польщі, Великій Британії та Канаді серед поляків та членів української діаспори. Ініціаторка стипендії — Гражина Станішевська, відома у Польщі громадська діячка та політичка.

Польська православна церква заборонила спілкуватися з Київським патріархатом Української православної церкви та Українською автокефальною церквою

Польська автокефальна православна церква (ПАПЦ) заборонила духовенству своєї церкви «молитовні контакти» з представниками Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП) та Української автокефальної православної церкви (УАПЦ).

Про це йдеться в офіційному комюніке ПАПЦ від 15 листопада за результатами Собору єпископів цієї церкви, повідомляється на сайті церкви Orthodox.pl.

«Прийнято резолюцію № 341 п.7: ...III. Святий собор єпископів забороняє духовенству Польської автокефальної православної церкви вступати в літургійно-молитовні контакти з так званим «Київським патріархатом» і так званою «Автокефальною церквою», які своїми нинішніми діями спричинили багато зла», — йдеться в заяві ПАПЦ. Як зазначається, Собор єпископів ПАПЦ закликав до зустрічі глав усіх православних церков для «спокійного розв'язання питання поділеного православ'я на українській землі».

У заяві зазначено, що вберегти православ'я від «складних церковних наслідків у міжнародних масштабах» може лише «дотримання догматично-канонічних норм церкви».

Оля Гнатюк отримала премію польського ПЕН-клубу

Українознавчиня та перекладачка Оля Гнатюк стала лауреаткою премії польського ПЕН-клубу ім. Ксаверія та Мечислава Прушинських. Цю нагороду вручають за видатні твори у жанрах художнього репортажу, оповідання та літературної есеїстики. Лауреатами премії вже були Войцех Ягельський, Магдалена Гроховська та інші.

Оля Гнатюк — україністка, перекладачка та популяризаторка української літератури, дослідниця української інтелектуальної історії XX століття, з 2010 року — керівниця програми спільних магістерських студій Києво-Могилянської академії та Варшавського університету, секретарка Комісії для дослідження польсько-українських взаємин 1917–1921 років, членкиня українського та польського ПЕН-клубів. Оля Гнатюк є авторкою багатьох книжок, зокрема «Бунт покоління. Розмови з українськими інтелектуалами» (спільно із Богумілою Бердиховською), «Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність». Її книга «Відвага і страх» отримала нагороду Grand Prix XXII Форуму видавців у Львові та стала однією із десяти книжок, що увійшли до конкурсу за найкраще популярно-наукове видання, присвячене історії Польщі у XX столітті. Оля Гнатюк переклала польською тексти Юрія Андруховича, Юрія Іздрика, Миколи Рябчука, Наталі Яковенко тощо.

У Вроцлавському університеті відкрили пам'ятну таблицю Андреєві Шептицькому

У приміщенні Вроцлавського університету відкрили пам'ятну таблицю митрополиту Андреєві Шептицькому. Там відомий українець навчався у 1884-1887 роках на юридичному факультеті. Про це інформує офіційний портал Вроцлава. Пам'ятна дошка представляє портрет молодого греко-католицького митрополита з інформацією про нього трьома мовами: польською, українською та англійською.

«Це один з останніх моїх актів як мера Вроцлава. Дякую, що багато друзів з України хочуть бути з Вроцлавом», — сказав мер міста Рафал Дуткевич.

Зі свого боку, заступник міського голови Львова з питань розвитку Андрій Москаленко наголосив на важливості постаті митрополита для сьогоденної України. «Це не лише великий український провідник. Це — постать, яка сьогодні надихає і мотивує», — сказав Андрій Москаленко.

Серед гостей на відкритті меморіальної дошки були присутні також ректор Вроцлавського університету Адам Єзерський, члени сім'ї Шептицьких і духовенства, у тому числі — греко-католицький єпископ із Вроцлава Володимир Юшак, голова вроцлавського гуртка Об'єднання українців у Польщі Ігор Саламон тощо.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

Любомира Тхір:

«Уроки української мови мають приваблювати дітей»

У жовтні у Бартошицях відбулася конференція вчителів української мови з Вармінсько-Мазурського воєводства. Організаторкою заходу виступила вчителька-методистка Любомира Тхір із Вармінсько-Мазурського центру підвищення кваліфікації в Ольштині. Пропонуємо читачам роздуми про стан українського шкільництва у Польщі.

Конференція стала завершенням навчального проекту, який реалізувала українська школа в Бартошицях спільно з бібліотекарями з України з Львівської обласної бібліотеки для дітей — Оленою Кремньовою і Катериною Сухребською та працівницею бібліотеки з Самбора Любов'ю Саварин і Ольгою Забенько, яка приїхала аж з міста Марганець (Дніпропетровська область).

Бібліотекарі проводили уроки літератури та майстер-класи для дітей. Організовували квести (набори завдань): козацький квест «Пропала булава», казкові квести для старших учнів, українські вечорниці «Висить, ябко, висить», майстер-класи «Український віночок» та плетіння патріотичних бранслетів, уроки про українську молодіжну літературу; була також євровікторина «Україна-Польща» тощо. Малята були захоплені «пальчиковим театром»: у ньому вони за допомогою ляльок, що вдягалися їм на пальці, самі грали ролі казкових героїв та вигадували сюжети історій. Такі навчальні заходи для дітей відбувалися протягом двох днів ще до початку вчительської конференції.

Набули практичні знання

Вчителі, що приїхали з Вармії та Мазурів до Бартошиць (їх було 30), активно брали участь у роботі конференції. Це були практичні заняття: приміром, про можливості використання Інтернету під час уроків української мови.

Вчителі були захоплені також проведеннями для дітей майстер-класами з плетіння синьо-жовтих бранслетів.

Під час дискусії учасники конференції не обговорювали ключові питання та проблеми, пов'язані із навчанням української мови в їхніх школах. Однак, головним боєм пунктів навчання рідної мови є те, що уроки української відбуваються після закінчення всіх інших занять у дітей. На ці уроки приходять учні різного віку, із різних класів. У нас в школі з цієї точки зору працювати легше, бо діти одного віку вчать за загальним графіком уроків, в одному класі. Вчитель у пункті навчання має проявити вміння зацікавити і заохотити до науки учнів різного віку, бо трапляється таке, що в одній групі є учні першого, третього, а навіть восьмого класів. Головне завдання вчителя полягає в тому, щоби знайти індивідуальний підхід до кожного. Фахово це називають «індивідуалізація навчання»: одна головна тема уроку розподілена відповідно до рівня знань учнів.

Вчителі не нарікали на співпрацю з директорами шкіл. Можливо, це наслідок минулорічних контрольних процедур пунктів навчання української мови, які проводила шкільна адміністрація. Сьогодні директори більше звертають увагу на організаційні проблеми навчання української мови у своїх школах, допомагають у всьому, аби покращити умови навчання для наших дітей.

▲ Любомира Тхір. Фото Павла Лози

Додаткові уроки історії

Прогрес у порівнянні з минулим роком полягає також у тому, що раніше додаткові уроки культури та історії України були лише в чотирьох пунктах навчання, а тепер, згідно з дорученням міністерства, такі уроки повинні мати у кожній школі, у пункті навчання, учні 5-6 класів. Ніхто із вчителів не повідомляв про проблеми, пов'язані з проведенням уроків.

Дітям в пунктах навчання складно три рази на тиждень разом зібратися і присвятити додатковим заняттям свій час після закінчення інших уроків. Тому уроки української мови повинні бути цікавими, приваблювати дітей, щоби вони залюбки відвідували заняття з рідної мови. А перш за все ці заняття мають йти в ногу з часом: використовувати можливості Інтернету та відповідного обладнання — інтерактивної дошки, комп'ютерів тощо.

Фото з архіву Любомири Тхір

Підручники та програмні основи з української мови

Це, можна сказати, наша віковична не вирішена проблема. Я, як вчителька-методистка, розмовляючи з вчителями української мови, кажу їм використовувати під час уроків і ті підручники, що ми вже маємо, й інші доступні книги. Також і тому, що в змішаних групах, з якими ми найчастіше працюємо, один підручник не виконає свого завдання.

Поза тим, вчителю самому треба готуватися до уроків, щоби вони були цікавими і діти хотіли на них приходити. Сьогодні ми реалізуємо не стільки програму навчання, скільки розробляємо програмні основи з української мови, в яких ідеться про виховання і формування основних вмінь, необхідних для подальшого функціонування у житті та навчанні.

Вчитель сам створює програму навчання

У програмних основах не вказано з якими джерельними матеріалами та літературою вчитель має виховувати основні вміння учня. Він може користуватися різними літературними творами, відповідними до віку учнів, на яких можна формувати свідомість, збагачувати знання про Україну, її культуру, історію тощо.

Вчитель сам має створювати програму навчання, відповідну до потенціалу та можливостей групи, у цьому плані наші викладачі мають зараз повну свободу. Навчання дітей треба починати від вивчення мови, правопису, потім — читання і зрозуміння змісту українських літературних творів. Тут в програмних основах з'являється важливий для нас пункт — підтримка національної ідентичності. Це — важливе завдання вчителя української мови у пункті навчання. Дійсно, вчителям за умов нестачі чи відсутності підручників доводиться складніше працювати на щодень, але це має позитивний вплив на постійний розвиток самого вчителя

і підвищення його кваліфікації також через самоосвіту.

Підвищення кваліфікації вчителів

Ми проводимо курси та конференції в Україні, як це було колись. Однак зараз я організовую їх, на жаль, лише напівофіційним шляхом, за допомогою своїх знайомств.

Треба відзначити, що колись вчителі були більше зацікавлені такими конференціями. Сьогодні учасники такого навчання — 10-15 вчителів із нашого воєводства, до 20 — із всієї Польщі. Усе тому, що ми маємо самі собі оплатити вартість доїзду або задалегідь «випросити» ці гроші в директора школи. Це треба робити задовго до початку конференції. Я бачила, що окремі вчителі все-таки мали службове відрядження на поїздку до України, зокрема, їм оплатили вартість транспорту. У цьому контексті я заохочую вчителів до того, щоби вони вміли вимагати від освітньої влади те, що їм належить: це також стосується допоміжних матеріалів, техніки — комп'ютерів, магнітофонів — для використання під час уроків української мови. Вчителі, які дослухалися до моїх порад, сьогодні мають гарно оснащені класи, а тим, які сидять тихенько в кутку, доводиться працювати в поганих умовах.

Такі конференції сьогодні потрібні. В Україні ми зустрічаємо прихильних людей, які готові нам допомагати.

Нещодавно ми встановили робочі зв'язки із Львівською обласною бібліотекою для дітей. Завдяки цьому ми отримали фахову допомогу бібліотекарів.

На жаль, усе це відбувається не на офіційному рівні, а радше за допомогою приватних зв'язків.

Самоорганізація вчителів

Зараз почав працювати сайт prosvita.pl. Сподіваюся, що він буде корисним для вчителів. Під час нашої конференції я рекомендувала вчителям реєструватися там, використовувати його матеріали. Вчителям часом бувають потрібні, наприклад, сценарії проведення історичних свят, тематичних уроків, слова народних пісень, методичні поради тощо. Тут допоміжним джерелом може стати згаданий сайт.

Співпраця вчителів з батьками

Кожен вчитель у позашкільній роботі має також співпрацювати з батьками. Від цього залежить успіх навчання дитини рідної мови.

Очевидно, трапляється, що батько або мати привозять дитину на шевченківський концерт, а за годину просто повертаються, щоб її забрати, але це, на мою думку, рідкісні випадки. У нашій школі ми бачимо, що, навіть коли дитина стоїть на сцені, вона все одно шукає очима в залі батьків, їхня присутність приносить їй радість і задоволення. Навіть удома, перед батьками дитина пишається, що гарно виступала на сцені.

У нас немає таких проблем, оскільки ми на щодень працюємо з батьками, вони часто відвідують школу.

Інша ситуація складається, коли уроки української мови відбуваються двічі на тиждень після решти занять. Тоді вчителі мають обмаль часу, щоби передати щось батькам.

Однак це не найголовніша наша проблема. Дивимось із оптимізмом у майбутнє українського шкільництва регіону Вармії та Мазурів. ■

Записав Орест ЛОПАТА

УКРАЇНА

Фото зі сайту wielkislask.pl

Польські праворадикали мстять за левів

4 листопада організація футбольних фанатів «Велика Сілезія» («Wielki Śląsk») приїхала до Львова та влаштувала на Личаківському цвинтарі фаєр-шоу, яке мало бути приурочене до Дня незалежності Польщі 11 листопада. Кільканадцять польських громадян запалили безліч червоних фаєрів та розгорнули посередині Меморіалу львівських орлят три банери: один із назвою власної організації, інші – з написами «Польські орлята, 100 років, це гасло прославляє польську мужність» та «Сілезія віддає честь Львову, духовному місту Вроцлава».

Пізніше «Велика Сілезія» опублікувала інформацію про цю акцію на своєму сайті зі словами: «Організація „Велика Сілезія” з нагоди 100-річчя героїчної оборони Львова відвідала цвинтар львівських орлят. Як футбольні уболівальники, ми віддали честь найбільшим польським героям, про яких проукраїнська польська держава забула».

«Велика Сілезія» зробила це у відповідь на нещодавню заяву Львівської обласної ради, яка закликала прибрати скульптури левів із Меморіалу львівських орлят на Личаківському цвинтарі як антиукраїнські символи.

Як повідомило «Радіо Свобода» 13 листопада, Служба безпеки України (СБУ) ідентифікувала громадян Польщі, які взяли участь в акції, на основі відео з чотирьох камер відеоспостереження, встановлених на цвинтарі. «Це сталося 4 листопада о 15:34, як ми дізнались з відеонаблюдження. Заходили 13 людей не через центральний вхід, приїхали на бусі. Акція не санкціонована, час запалення фаєрів тривав 1 хвилину і 15 секунд. А загалом все «дійство» було 4 хвилини. Виходили по кілька осіб через центральний вихід. Саме

«фаєр шоу» — це неетичне вшанування воєнів, які для поляків є героями. Можливо, польські спецслужби мали інформацію, що польські фани сюди їдуть. На жаль, у заповіднику маємо небагато людей в охороні, а територія — велика. Можливо, збільшимо кількість чергових і людина сидітиме при камерах спостереження. СБУ промоніторила всі записи з камер», — повідомив «Радіо Свобода» директор заповідника «Личаківський цвинтар» Михайло Нагай.

Тим часом голова Львівської облради Олександр Ганущин вимагає оголосити персоні non grata поляків — учасників несанкціонованої акції.

Через скандал довкола левів на Личаківському цвинтарі польські праворадикали влаштували ще одну антиукраїнську акцію. 11 листопада, коли у Варшаві проходив націоналістичний «Марш незалежності», члени неонацистської організації «Фаланга» разом з російськими неонацистами з організації «Інша Росія» Едуарда Ліманова під українським посольством у Варшаві закликали розділити Україну між Росією та Польщею. ■

Фейкові вибори у фейкових республіках

11 листопада у Польщі святкували День незалежності, у всій Європі відзначали річницю закінчення І Світової війни, лідери європейських країн зібралися на Паризькому форумі миру, присвяченому цій події, а «Донецька народна республіка» («ДНР») та «Луганська народна республіка» («ЛНР») провели «вибори» народних рад і голів територій.

Вже о 14:00 у так званих «республіках» зробили заяву про високу явку на виборах — понад 60%. Унаслідок «донецької республіки» переміг виконуючий обов'язки керівника «ДНР» Денис Пушилін, який набрав 60,9% голосів. Ці дані подає «виборчком ДНР». Нагадаємо, Денис Пушилін — це колишній громадянин України, якого назначили виконувачем обов'язків «ДНР» після того, як було вбито попереднього лідера Олександра Захарченка. До цього Пушилін очолював «народну раду» так званої «ДНР» і представляв «республіку» на перемовинах у Мінську.

У Луганську оголосили виграш Леоніда Пасічника, який набрав 68,4%. Це — колишній співробітник Служби безпеки України (СБУ), що 2014 року перейшов на бік озброєних сепаратистів. Він очолив «ЛНР» рік тому, коли свою посаду після внутрішнього конфлікту залишив Ігор Плотницький, що згодом втік у Росію.

Вибори «голів» та «народних рад» на територіях «ДНР» та «ЛНР» проходять вже вдруге: вперше вони відбулися в листопаді 2014 року.

Україна, Євросоюз, США та НАТО того ж дня засудили проведення так званих виборів «ДНР» і «ЛНР» та наголосили, що не визнають їхньої легітимності та результатів.

«Замість виконання Мінських угод і руху до миру в Україні, Росія дотує корумпованих лідерів Донбасу, навчає і оснащує незаконні збройні формування, усталює статус-кво через бутафорські „вибори” і блокує дипломатичний прогрес. США підтримують миротворчу місію в Україні під мандатом ООН, щоб прискорити реалізацію мінських угод», — наголосив у Twitter спеціальний представник Держдепартаменту США Курт Волкер.

В ЄС сказали, що «Мінські угоди передбачають виключно проведення місцевих виборів в рамках українського законодавства» за стандартами ОБСЄ та за участю представників цієї організації.

Росія натомість виступила на захист виборів у «ДНР» і «ЛНР». ■

Підготувала Галя КОЗАК

ПУЛЬС УКРАЇНИ

Вселенський патріархат офіційно оголосив, що об'єднавчий собор українських православних церков відбудеться в грудні. В оголошенні на офіційному сайті зазначено, що конкретну дату оголосять згодом — під час синоду 27-29 листопада. Окрім того повідомляється, що Вселенський патріархат підтверджує своє рішення надати томос про автокефалію православної церкви в Україні. Інформацію про запланований на грудень об'єднавчий собор українських православних церков також підтвердив на своїй сторінці у Facebook радник президента, директор Національного інституту стратегічних досліджень Ростислав Павленко. В Українській православній церкві Московського патріархату (УПЦ МП) заявили, що їхня участь в об'єднавчому соборі є неможливою. 13 листопада єпископи Української православної церкви Московського патріархату у Києво-Печерській лаврі зібралися на собор, який ухвалив постанову про невизнання рішень Вселенського патріархату щодо встановлення своєї юрисдикції над Україною. Крім того, УПЦ МП офіційно розірвала євхаристійне спілкування з Константинополем і заявила, що не змінюватиме свою назву, як того вимагала Українська православна церква Київського патріархату. Єпископи УПЦ МП у своїй постанові заявили, що надання православної церкви в Україні томосу про автокефалію є «штучним, нав'язаним ззовні» і призведе до розділення і посилення конфліктів серед українців. Відтак єпископи УПЦ Московського патріархату вирішили не брати участі в процесах, пов'язаних із наданням українському православію автокефалії. Нагадаємо, що для отримання такої автокефалії усі українські православні церкви мають провести об'єднавчий собор. Єпископи УПЦ МП у своїй постанові також заявили, що їхня церква виступає проти «церковного розколу», однак, на їхню думку, такий «розкол» повинен долатися без втручання з боку державної влади чи інших зовнішніх факторів.

Екс-помічника народного депутата від Блоку Петра Порошенка Миколи Паламарчука Ігоря Павловського заарештували у справі про вбивство херсонської активістки й чиновниці Катерини Гандзюк. Про це повідомила речниця генерального прокурора України Лариса Сарган. Раніше про те, що до замовлення вбивства К. Гандзюк може бути причетний Ігор Павловський, заявляли українські активісти. Зокрема, адміністратори сторінки «Хто замовив Катю Гандзюк?» писали, що Ігор Павловський передавав гроші за вбивство К. Гандзюк керівнику групи виконавців злочину — Сергієві Торбіну. Зі слів активістів, Павловський був посередником між замовником вбивства та його виконавцями. Вони також обурювалися, що народний депутат Микола Паламарчук увійшов до парламентської тимчасової слідчої комісії, яка має зайнятися розслідуванням цього злочину. І Паламарчук, і Павловський слова активістів заперечували, хоча Павловський визнав, що знайомий зі Сергієм Торбіном.

15 листопада невідомі кинули пляшку із запальною сумішшю в Андріївську церкву. У повідомленні на сторінці у Facebook зазначається, що близько 07:20 двоє невідомих намагалися підпалити Андріївську церкву, кинувши у будівлю дві пляшки з «Коктейлем Молотова». На щастя, суміші не загорілися, майно церкви не постраждало. Правоохоронці розповіли, що охорона церкви намагалася затримати зловмисників, однак вони застосували газові балончики і втекли. Наразі їхнім розшуком займається поліція. Пізніше прес-секретар УПЦ КП Євстратій Зоря заявив, що зловмисники кидали пляшки в двері стилобату (будинку-фундаменту) Андріївської церкви. Постраждав священик — проти нього нападники застосували силу і газовий балончик. Нагадаємо, 16 жовтня представниця президента у ВР Ірина Луценко анонсувала законопроект, у якому пропонується передати Андріївську церкву в постійне користування Вселенському патріарху. А 8 листопада Україна анонсувала «охоронну угоду» з Вселенським патріархатом щодо Андріївської церкви.

Представники УПЦ КП заперечили інформацію щодо перенесення дати святкування Різдва після отримання автокефалії. Церква наразі не розглядає питання про перенесення святкування Різдва з 7 січня на 25 грудня. В УПЦ КП заявили, що повідомлення деяких медіа стосовно того, що УПЦ нібито «буде використовувати новий стиль церковного календаря», є «інформаційною диверсією», яка напередодні важливих подій повинна посіяти суперечки і недовіру серед православних християн в Україні. Прес-секретар Київської патріархії архієпископ Євстратій Зоря нагадав, що минулого року 25 грудня визнали святковим днем, тож громадяни мають можливість обирати свою дату святкування, а питання томосу та автокефалії з цим ніяк не пов'язане.

За pravda.com.ua підготувала аб

АНАЛІТИКА

100 років незалежності Польщі Аверс і реверс

«Марш незалежності» у Варшаві,
11 листопада ц.р.
Фото Катерини Семчук

Напередодні 11 листопада, коли у всій країні проходили святкування 100-ліття відновлення польської державності, частина медіа, у тому числі найбільш впливові видання «Rzeczpospolita» і «Gazeta Wyborcza», надрукували звернення громадян Польщі української національності під заголовком «Польсько-українське століття: не перше й не останнє». Цей документ слід вважати надважливим і дуже своєчасним з кількох причин. Хто як хто, але українці у Польщі вже давно відчують пряму загрозу, яку несуть популістські спекуляції навколо історичного минулого, особливо того, що стосується XX століття, позначеного кривавими подіями, тисячами жертв, травмованою пам'яттю. У документі (надрукованому також у 46 номері «Нашого слова») чітко, без зайвих емоцій і суб'єктивних суджень представлено бачення історичних фактів і процесів, які мали вплив на долю українців та поляків. Значення цього документу потрібно розглядати, усвідомлюючи, у який глухий кут на рівні держав України та Польщі зайшов історичний діалог. Звернення, яке підписали видатні науковці, історики, громадські активісти, можна розглядати як свого роду дорожню карту. Ідучи за викладеними в документі пропозиціями, можна хоча б частково оздоровити відносини двох країн, будувати реальний, а не мертвий, ритуальний діалог між нашими народами. Чи скористаються ними обидві країни — це вже інше питання. Автори документа поклали на стіл конкретні пропозиції, а що буде далі — залежить від обох суспільств, політиків, державних інституцій, дипломатів.

Заява «Польсько-українське століття» є свого роду продовженням намагань українців у Польщі зробити свій внесок у примирення між нашими народами,

подолання протиріч, якими живились і живляться дотепер різноманітні радикали і чужа, переважно проросійська агентура. Процес входження українців у Польщі у побудову діалогу почався у 80-ті роки, в часи так званого «карнавалу Солідарності». Цей процес проходив доволі повільно і поетапно. У часи послаблення цензури в офіційних виданнях, а також у польському самвидаві почали з'являтися статті українських авторів. Символом того часу є стаття проф. Володимира Мокрого «Сьогоднішня дорога русина до Польщі», надрукована в престижному католицькому тижневику «Tygodnik Powszechny». Символічно, що стаття вийшла 15 та 22 листопада 1981 року. Роль досить мало відомого в Україні Мокрого в ініціюванні діалогу — неоціненна. Пишучи під кількома псевдонімами, він «наповнював» польський самвидав не лише статтями про українсько-польські відносини у XX столітті, але й відкривав очі багатьом полякам на українську літературу, історію, духовність. Публікації у самвидаві доповнювали організовані ним у Ягеллонському університеті наукові конференції. Частина українців з Варшави, Любліна, Перемішля, Гданська стала також посередниками в контактах польської опозиції з українською діаспорою (що причинилося до появи у польському самвидаві українських авторів, появи польськомовного видання «Сучасність» тощо). У кінці 80-х українці у Польщі стали посередниками між українськими дисидентами та польською політичною верхівкою. Продовженням процесу побудови підвалин історичного діалогу були міжнародні історичні семінари «Польща. Україна. Важкі питання», ініційовані Об'єднанням українців у Польщі (ОУП) у співпраці зі Світовим об'єднанням вояків Армії крайової.

Семінари, попри те, що залишилися призабуті, часто недооцінені в обох державах, пропонували чітку схему діалогу і досліджень найбільш чітких подій, у тому числі різні на Волині 1943 року, антиукраїнських акцій польського підпілля й комуністичного апарату, репресій на Закерзонні 1944 року, післявоєнних депортацій. Результатом семінарів були видані польською і українською сторонами збірки доповідей та дискусій (з протоколами розбіжностей) — проторований шлях для інших дослідників. Це — аверс.

Листопадова річниця — Варшава, Львів. Реверс медалі

4 листопада група вболівальників із Вроцлава запалила фаєри (пол. — gase) біля могил польських вояків на Личаківському кладовищі у Львові й розгорнула біло-червоний транспарант. 9 листопада в Інтернеті опублікували фото з акції з відповідними, політичними псевдопатріотичним соусом, коментарями: мовляв, польська держава забуває про Львівських орлят — польських героїв. У такому самому дусі президента Польщі Анджея Дуду розкритикували ксьондз Тадеуш Ісакович-Залеський та доктор Анджей Запаловський, перемиський міський депутат, який має амбіції щодо посади голови міської ради. Попри скандальність акції польських вболівальників на львівському кладовищі (естетично вульгарні дії на місці спочинку поляків та українців), у Польщі не прозвучала жодна публічна заява (засудження) з боку представників держави, політиків, ієрархів римо-католицького костелу. Мовчать також львівські поляки, яких ця акція може у прямому сенсі зачепити, оскільки як офіційну причину поїздки до Львова вроцлавські вболівальники вказали перевезення гуманітарної допо-

моги для своїх співвітчизників. До речі, на одному з фото з вроцлав'янами можна помітити активістку польської громади з Мостиськ.

Це не перша провокація на прикордонні. Після більш радикальних подій — зокрема, обстрілу польського консульства у Луцьку — представники обох держав заговорили про тісну співпрацю правоохоронних органів і спецслужб з метою недопущення таких провокацій. Чи ця співпраця не закінчилась на словах? Як виявили аналітики з порталу «Західний інформаційний фронт» (zahidfront.com.ua), вроцлавські вболівальники тісно співпрацюють із націоналістами з Підкарпатського воєводства. Виявляється, що серед перемишлян, які проходять як обвинувачені у справі нападу на пікулицьку ходу у 2016 році, також є люди, що часто їздять в Україну з гуманітарною допомогою. Водночас кожного року вони пропагують на Марші націоналістів у Варшаві, а також в Інтернеті, антиукраїнські погляди.

Виявляється, громадські активісти можуть дослідити взаємозв'язки і небезпеку, що несуть такі люди, однак, спецслужби обох держав чомусь цього зробити не можуть.

Мовчання польських офіційних установ у справі провокації у Львові є насправді більш промовистим, ніж десяток офіційних заяв про стратегічне партнерство. Це мовчання навіть не дивує, особливо в контексті інших подій, які мали місце 10 і 11 листопада у Варшаві. І тут ідеться не лише про Марш націоналістів.

АНАЛІТИКА

Не обманюймося казками Нас віддали на поживу націоналістам

ІГОР ІСАЄВ,
головний
редактор
порталу
PROstir.pl

Напередодні сторіччя польської незалежності чільні українці — громадяни Польщі — написали відкритого листа, де розглядають цей ювілей з точки зору відносин поляків і українців. Описуючи останнє століття історії цих взаємин, автори ставлять відкрите запитання: а що буде в столітті майбутньому? Попри те, що про лист надрукували головні польські видання, відповіді нема. Чи це — наша поразка?

«Ми вступаємо у нове польсько-українське століття, не перше і, мабуть, не останнє. Його форма залежатиме від нашої відповідальності, здатності деміфологізувати минуле та боротися зі стереотипами», — читаємо в листі, підписаному Юрієм Рейтом, Євгеном Міслом, Олегом Гнатюком, Ярославом Присташем і багатьма заслуженими діячами нашої громади, повний список яких «НС» подавало на своїй вебсторінці та в 46 номері тижневика.

Попри те, що лист надрукували головні польські видання, зокрема «Rzeczpospolita» і «Gazeta Wyborcza», він залишиться без відгуку. Цей лист — із іншого виміру, його автори не мають партнерів з боку середовища влади, там немає людей, уповноважених говорити з нами відповідною мовою. А тому єдиний зворотній зв'язок, що відчувається

після цього і після багатьох інших наших листів останніх років, — це кпини і «справедливе обурення» з боку польських націоналістів. Це насправді і є відповідь влади нам.

Що показало 11 листопада у Варшаві, про що поряд пише Олег Вістовик і чого я також був свідком, — з націоналістами не можна вести жодних переговорів без негативних наслідків.

**Як би не заговорювати,
заклинати дійсність —
реальність страшна і треба
її визнати.**

Скільки би президент Анджей Дуда не говорив, що під біло-червоним прапором на «Марші незалежності» знайдеться місце для всіх, з-за рогу виїде повний ненависті натовп і «причеше» усіх власною гребінкою. Усередині «Маршу незалежності» немає влади, поліції, війська і навіть президента: там політику доконаних, найкраще фізично, фактів реалізовує «служба порядку» націоналістів.

Спостерігаючи за силою останнього варшавського маршу, я впевнений: він здатен рознести поліцейський і військовий кордон, щоб показати свою владу. Просто час поки що не прийшов. Наразі краще продавати наступну казку про «мам із візочками», котрі в ньому ідуть, чи «радісних, святкових патріотів», які не мають нічого спільного з фашизмом.

Мають. Від маршу за кілометр було чути вибухи і сморід сірки. Кричалки про те, хто висітиме на деревах «замість

листя», теж лунали далеко. Я їхав у метро, щоб поспостерігати за цим заходом, поруч із великими групами людей, які досить мило себе поводити, а молоді хлопці перед дівчатами грайливо сперечалися, хто з них більший «народовець» (націоналіст).

Проте через годину всі ці щасливі і благообразні у приватному житті люди перетворилися на сірчану, палаючу і рязучу ненавистю масу. Кожен, хто стає на спільний захід із фашистами, стає їхнім прибічником. І не має значення, робить це свідомо чи несвідомо, з візочком із дитиною чи файером. У фашизмі є, як і в «Марші незалежності», культ вождя: він є всім, а натовп тільки йому підпорядковується.

Цього року, на превеликий жаль, йому підпорядкувалися головні державні чиновники Польщі. Цей крок ще не осмислено, з несподіванки він, імовірно, ще не викликав великого громадського резонансу, хоча наслідки ми відчуватимемо ще довго.

«Фашизм — це не ідеологія, це спосіб здобуття авторитарної влади», — каже колишня держсекретарка США Мадлен Олбrait, авторка книжки «Фашизм. Пересторога». Президент Польщі остаточно віддав пульт керування суспільно вразливими питаннями середовищу «Маршу незалежності». Мене мало хвилює, шкодуватиме він про це чи ні, але серед цих питань знаходиться зміст того, про що пишуть у своєму листі громадяни Польщі українського походження.

Тому лише гірку усмішку може викликати заклик листа до єдності «проти хвилі націоналізму, ксенофобії та сте-

реотипів» — адже, окрім сенатора Яна Жарина, ксьондза Тадеуша Ісаковича-Залеського чи депутата Роберта Вінніцького, відповідати на нього насправді нема кому. Що скажуть згадані особи, можна сконструювати з точністю до слова.

Я не закликаю відмовитися від представленої бачення століття польсько-українських взаємин чи відкритих листів (сам їх пишу і так само не отримую відповіді) — я лише боюся, щоби такі листи не переросли у форму заговорювання реальності.

Щоб, коли під подібним зверненням підпишеться коректор якогось проурядового тижневика, не забувати, що його президент очолив марш польських фашистів. Щоб, коли до нас знову усміхнеться депутат члхувського самоврядування, не йти на вибори від його партії, котра забезпечила державне святкування для середовища, які палили український прапор. Щоб, коли нам вчоргове втиратимуть байку про найкращу епоху спільності інтересів Польщі і України у боротьбі проти Росії під знаменом Качинського, не забувати, як «проукраїнська» партія своїм мовчанням відкрила проти нас тут, у Польщі, потік ненависті.

Фашисти нас не подолали і не подолають. Однак, особливо після 11 листопада, не обманюймося: «справжні» речі зі сторони влади говорять до нас ті, хто в її партії не знаходяться. Хто би нам із захисників Качинського не розповідав про хитросплетіння різних конфігурацій польсько-українських союзів, не будьмо дурнями. Це — казка для людей, що не бачать реальності. Те, що є або буде, розкажуть нам Бакун з Майковським.

Націоналізм не повертається. Він уже на нашій вулиці. Він входить у велику політику. Його не можна проспати так, як проспали 11 листопада кожного року у Варшаві. ■

Почну з дій меншого масштабу. У суботу, 10 листопада, за участі відомих артистів, найвищих представників влади Польщі та близько 40 тисяч глядачів, на Національному стадіоні пройшов «Концерт для незалежності» («Koncert dla Niepodległości»), який став початком офіційної програми відзначення 100-річчя відновлення незалежності Польщі. Ідея та сценарій концерту були доволі простими — за допомогою популярних польських пісень та шлягерів показати останні 100 років історії країни, найважливіші події. Задум реалізували цікаво з артистичної точки зору: перед публікою прозвучали твори, без яких важко уявити польську національну та культурну ідентичність, часто їх виконували відомі польські артисти у новій музично-вокальній обробці. На сцені була задіяна понад сотня виконавців, концерт вражав масштабом візуалізації. Проте в українському контексті продовжився послідовний останнім часом тренд — доволі обмежене пропонуване бачення історії Польщі, а часом і викривлене з точки зору фактів. Один приклад — попри те, що українці у II Речі Посполитій становили аж 14 % населення країни (за різними даними, від 5 до 7 мільйонів), під час концерту про них не згадали не те що пісню, не те що реченням, а навіть одним словом. Не згадали, що деякі українці (політичні емігранти) так само, як і поляки, будували міжвоєнну Польщу, що серед них були видатні інженери, науковці, військові. Не забракло однак сентиментальної пісні «Лише у Львові» («Tylko we Lwowie»), символу так званих «кресових сентиментів».

Чому ми стільки говоримо про концерт? Тому що він віддзеркалює ширшу проблему польської історичної політики та її творців — політиків, медіа, чиновників Інституту національної пам'яті (пол. — Instytutu Pamięci Narodowej) та інших держустанов. У цьому наративі (який часто підміняє факти) немає держави і громадян з їхніми різними національними й релігійними відмінностями, є лише польська етнічна символіка. Цю політику переносять у маси режисери таких дійств, а в підсумку «споживають» сотні тисяч глядачів, бо ж концерт транслювали усі головні польські телеканали. Так закріплюються стереотипи та міфи.

Глядач суботнього дійства отримав картинку, у якій не лише повністю оминули вклад у польську державність «інших» — неетнічних поляків, але й нічого не сказали про проблеми 1918-1939 років. Навпаки, усі глядачі почули, що II РП була «успішною країною» («sprawnym państwem»). Про жертви політичного терору, соціальні протистояння (Познань 1956 року, Варшава 1968 року, Гданськ 1970 та 1980-х років) згадувалося лише в контексті комуністичної Польщі у відеосюжетах, які були свого роду підводкою до музичних творів. Про жертви селянських протестів 30-х років, протестів безробітних у Львові 1936 року, про вбивство польським націоналістом першого президента Габрієля Нарutowича не прозвучало ані слова. Так само — про дії польської держави, наприклад, у національному напрямку. Загалом,

якби не згадка про Голокост і знищення євреїв німцями (а також одна єврейська пісня), глядач кількогодінного дійства не отримав би жодної інформації про те, що у Польщі проживали громадяни інших національностей та віросповідань.

Піком такого наративу про історію 100-ліття незалежності можна вважати промову президента Анджея Дуди 11 листопада біля могили Невідомому Солдату. У ній прозвучали рядки вірша, в яких згадується хлопець — молоде орлятко — що загинув за Польщу у Львові в листопаді 1918 року. У промові не було так широко описаних згадок та рядків про боротьбу за польськість Сілезії після 1918 року (три так звані «сілезькі повстання») чи драматичні події Варшавської битви з більшовиками 1920 року. Цей акцент у виступі президента А. Дуди — не випадковість, він показує, як спосіб відзначення 100-ліття Польщі вписується в домінуючий націоналістичний наратив.

Офіційна Польща у підході до історії вибирає не діалог і вірність фактам, а кон'юнктуру, корисну з внутрішньополітичних міркувань історичну політику.

Ця політика скеровує суспільство до націоналістичного бачення як минулого, так і майбутнього країни. Тепершня влада щораз більше стає заруч-

ницею крайніх правих сил. У такому плані заяви про розуміння того, що головною загрозою є Росія, що підтримка України — це польський «національний інтерес» («nacja stanu»), сильно знецінюються.

Те, що ідеться не просто про окремі дії, свідчить також, здавалося б, невелике повідомлення ABW (Агентства внутрішньої безпеки — Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego) про події напередодні 11 листопада й варшавського маршу. Прес-секретар Агентства, говорячи про заборону в'їзду до Польщі, зазначив, що вони стосувалися, серед інших, осіб «gloryfikujących ideologię Stepana Bandery» («які прославляють ідеологію Степана Бандери»). Польські урядовці, політики, частина проурядових медіа дуже обережно висловлювалися про загрозу з боку польських націоналістів. Незважаючи на те, що багато членів ONR (Національно-радикального табору — Obóz Narodowo-Radykalny), MW (Всепольської молоді — Młodzież Wszechpolska), RN (Національного руху — Ruch Narodowy) відкрито називають себе націоналістами, однак представники влади і медіа використовують у своїх формулюваннях набагато м'якші означення, завуальовано говорячи про «праві» або «національні» середовища. У той же час українцям відведено на святі чітку роль або відсутніх, або прихильників ідеології Степана Бандери, які мали намір вчинити провокації та зіпсувати святкування. ■

Олег ВІСТОВИК

Моя бабуня

Хто хоч раз побував у горах, чув як шумлять смереки і збивають каміння, поспішаючи вниз, гірські потоки, той зустрічався з красою. Прекрасна земля родить гарних людей – тому так багато серед горян художників, різьбярів, музикантів, скульпторів та поетів. Там збагнула усю тайну художнього слова Анастасія Надія Марин.

Вона народилася 15 серпня 1931 року у селі Воля-Нижня Сянського повіту. Батько Анастасії, Михайло Васильович Марин (Дупляк), був солтисом у селі. У 1939 році його заарештували за доносом Рудого і довго катували. Вночі глибокими снігами його погнали в ліс Шахти і вимагали віддати рушницю і радіо. Увесь в синцях, без зубів він повернувся додому. Потім були півроку тюрми у Яслі. Після повернення додому батька Анастасії знову зловили німці і відправили на роботу в Німеччину. У Михайла були дві дочки – Анастасія і старша Ганна. Вони знову залишилися самі.

◀ Студентка Анастасія Марин біля оперного театру у Львові.

«Анастасія змалечку була дуже розумною дівчинкою, любила вчитися. Вона зростала серед казкової природи Лемківщини. У дитинстві допитлива дівчинка збирала навколо себе дітей і вони всі разом гралися в школу», – згадує розповіді Анастасії Марин її онука Наталія Топоровська. Вона читала все, що траплялося під руку, а найбільше любила історичні книжки.

Проте Анастасія і на полювання ходила, і грала у футбол. Навчалася в школі у Волі-Нижній і в Яслиських. Внучка Анастасії Марин згадує: бабуся завжди з приємністю розповідала про своє дитинство на Волі, говорила, що пам'ятає кожен стежину, кожне дерево, батькові черешні над ставком, вулики і смачний мед... А жили вони за школою, яку побудував батько, що біля каплички при дорозі.

Радісне дитинство було перерване вранішнім криком: «Марин, збирайся!». Депортували волян 24 квітня 1946 року на станцію Вороблик, а звідти вони 8 травня прибули в Остап'є Тернопільської області. Тоді були важкі часи – панував голод і хвороби. Батько дівчат постійно мусив їздити на заробітки – на Донбас і в Одесу. Анастасія ж закінчувала остап'ївську семирічку. У 1948-51 роках вона навчалася у Скалатській середній школі. У 1951 році стала студенткою філологічного факультету Львівського педагогічного інституту, який закінчила 1955 року.

Незабутні студентські роки умісті Лева тільки посилили любов Анастасії до літератури та історії. Серед її знайомих було й багато горян з Бескидів – Дмитро Бездик, автор «Украдених гір», львівський скульптор Василь Одрехівський, народний художник зі Стрия Осип Величко.

Анастасія ніколи не забувала першу школу, у якій вчителювала – школу в Тинному. Туди вона поїхала після навчання за направленням. Вона завжди згадувала 10 клас – перший випуск школи, і двох Оксан за першою партою. Одна з них мала пишні русі коси і дуже гарно писала твори. Анастасії думалося тоді: матиму дочку – назву Оксанкою. Так і сталося.

У 1957 році Анастасія одружилася з Павлом Хавиком, сином місцевого активіста Івана Хавика, родом зі села Поляни Короснянського повіту. Йому поетка присвятила багато віршів. Після закінчення служби в Балтійському флоті і після довгих років розлуки вони щасливо зійшлися і створили сім'ю.

З Тинного Надія повернулася до Остап'я і в 1958 році влаштувалася на посаду вчительки української мови і літератури в середній школі. В остап'ївській школі невтомна вчителька керувала гуртком «Казочка». Твори її вихованців транслювали по радіо в дитячих програмах. У 1958 році в родині народилася старша дочка Оксана, а в 1961 – син Віктор.

Онучка Анастасії Марин Наталія згадує: «Моя бабуня присвятила 40 років навчанню дітей. Про неї говорять „вчителька від Бога“. Не одне покоління дітей пам'ятає її мудрість, доброту і скромність».

Лину, Воле, до тебе я!

Коли туга моє серце огортає,
І близьких людей зі мною немає.
Я молюся довго і гаряче,
А серце шемить і плаче-плаче...
Я знаходжу розраду в словах.
Складаю їх у рядках,
Вони приносять забуття мені
Про гіркі хвилини у житті.
Тоді я у дитинство лину,
На Волю, на Фучилівку дорогу,
Торує стежку непросту,
І тріпоче моє серце,
По лиці котяться сльоза,
Бо у житті двох Нижніх Воль немає,
А є одна – моя дорога.
Там рідне все мені:
Дитячі радощі і печалі,
Яблука у Биряковому саду,
І ставок наш на Горбку.
Росяний ранок.
Я боса ступаю по густій траві,
Іду стежкою на Гряди,
Несу риба́м їсти у ставі.
А там Матусин теплий голос
Усе гукав мені: «Дивись, не влазь
У воду, будь слухняна».
А я уже купалася у річці,
Або сиділа на черешні чи рвала вишні,
Пустункою росла,
З хлопцями дружила, на полювання
Аж одного разу заблудила...
Чого-чого тільки не було
В житті малому...
Грала в футбол, а увечері
Ледве йшла додому.
Хіба можна забути це?
А перед очима:
Ялини зелені, буки сивочолі
Ростуть і сьогодні на схилах Карпат.
Сумно у Бескиді говорять-шумлять:
«Воляни, воляни, брати наші
Милі, вертайтесь додому,
Вертайтесь назад!
54 роки ми на вас чекаєм,
Щодня виглядаєм.
Сумно жити без людей,
Цих сміливих карпатських дітей.
Нема з ким поговорити,
Нема кого любити,
Не чути пастуших пісень,
Не дзвенить на Кошариськах
Дзвіночок,
На Млачках замовк пташиний
Голосочок,
Лиш іноді зареве звір дикий,

6 вересня 2018 року, у віці 87 років перестало битися серце цієї великої, але скромної вчительки і надзвичайно чуйної людини. Анастасія Марин залишила по собі не одне покоління вдячних вихованців і багато прекрасних віршів, написаних серцем, а також спогадів, які неодноразово публікувалися в українській та закордонній україномовній пресі.

Нехай українська земля тужливої виселенки з Лемківщини, життєво мудрої жінки, матері та бабусі, буде їй пухом.

Пропонуємо увазі читачів один з віршів Анастасії Марин-Хавик, який наближує нам втрачену Лемківщину і бо-соного, але щасливе дитинство.■

Сторінку підготували
Наталія ТОПОРОВСЬКА
та **Наталя КРАВЧУК.**
Фото з приватного архіву
Наталії Топоровської

Моторошно стає від цього крику,
Навіть ялівці не ростуть
І студинки висихають,
З них ніхто не п'є води,
Бо люди не приходять сюди,
Наше коріння глибоко в землі,
Ми тримаємось на вітрах крилатих,
Чекаємо вас у сивих Карпатах,
Мужніх і завятих».
54 роки минуло з того
Страшного дня, коли наша Воля
Залишалась сама і плакала
Сиротою гірко слізьми
За волянами, добрими людьми.
Благала поміч у Бога:
«Господи, поверни їх додому».
Судилась їм на чужині важка дорога.
Тут усе любе їхньому серцю:
Земля, річка, ліс – таке миле,
Гора, Убіч, Шахти і дідівські могили.
Хто розшукає їх
У заростях густих, високих?
Посадить квітку, помолиться на них,
Таких рідних, таких дорогих,
Бо злі люди розлучили нас,
Розігнали по білому світі,
Повмирили батьки наші,
Залишились діти...
Але вони вже не ті,
Ідуть іншими стежками,
Знають про Волю з розповідей
Свого Тата й Мами.
Лише уявляють ліси розлогі,
Гірські стежини, шумливі ріки,
Чують шепіт шовкових трав,
Але ніхто тут не бував.
Де забарились ви, Сини і Дочки
Волі?
Блукаєте десь у світах
І додому забули шлях?
А свята Церковця плаче,
Святий Миколай і досі чекає
Фучиляцьких гарних дівчат.
Щоб сплели йому вінок,
Приурочений до Свят.
Та все минуло, все сплигло,
Неначе його і не було,
Лише у серці жаль шемить,
О, рідна Воля, колиско наша,
Хочеться побути з Тобою
Хоч єдину мить.
Бо нам, сивочолим,
Згадується юність далека,
Що промайнула чайним крилом
У невідомі далі,
На схилі віку залишила
Згадки радості і печалі.

ПІДЛЯШШЯ

II Підляська українська наукова конференція

І словом, і ділом

16-17 листопада в Більську на Підляшші пройшла конференція, організована Підляським науковим інститутом. На ній розглянули важливі питання, що стосувалися української мови та літератури, історичної долі, культурної та природної спадщини, а також загалом українського етносу Підляшшя.

Поки Гданськ відпочивав на «ЯрмарокФест-2018» («JarmarkFest-2018»), а Варшава проводила «Український студентський тиждень-2018» («Ukrainian student weekend-2018»), до Більська на Підляшші 16-17 листопада завітали науковці з Польщі та України. Вони приїхали на II Підляську українську наукову конференцію під назвою «Культура та мова Підляшшя протягом століть», що проходила у міській публічній бібліотеці.

Про Підляський науковий інститут

Підляський науковий інститут — це доволі молода установа, яка була заснована рік тому. Саме інститут став офіційним організатором конференції, натомість співорганізатори — це Союз українців Підляшшя та Українське товариство.

Наразі інститут проходить процес становлення. Основна мета його діяльності — це наукові дослідження та популяризація знань про культуру, мову, історію та сьогодення українського етносу Підляшшя. Ключові напрямки діяльності, за словами очільників інституту — проведення наукових досліджень, організація наукового життя, видавнича діяльність, документація життя української громадськості Підляшшя, популяризація знань про цей регіон.

Підготовка до конференції — як це було

Захід пройшов успішно, щоправда, як пам'ятають читачі «Нашого слова», на початку організації конференції виникли труднощі із фінансуванням. Директор Григорій Купріянович розповів, як це було і хто саме допоміг у проведенні. Він наголосив, що організація цьогорічної конференції вимагала особливих зусиль, адже спершу інститут не мав жодних коштів. Та завдяки численним приватним особам, які відгукнулися на прохання про допомогу, фінансовій підтримці Міністерства закордонних справ України, бургомістрів міст Більськ на Підляшші, Гайнівка, Клішелі, вїта гміни Більськ, Товариства любителів скансену в Козликах, а також дякуючи приватним фірмам: Польській мережі магазинів «Аргелян», Видавничому агентству «Екопрес» та «Ю. В. Транспортне підприємство» — кошти вдалося зібрати.

Яка мета конференції та хто завітав на неї?

Метою Підляської української наукової конференції є «інтенсифікація досліджень історії і культури та сучасності Підляшшя, а також створення місця для презентації і популяризації результатів наукових досліджень українського наукового середовища Підляшшя та інших дослідників, які зацікавлені дослідницькою проблематикою Підляшшя».

у своєму виступі зазначила актуальні проблеми стану та перспектив навчання української мови в Підляському воєводстві.

Як зауважив Григорій Купріянович, «якщо ми хочемо говорити про збереження ідентичності, спадщини, яка століттями функціонувала на Підляшші — дуже важливим є будівництво основ». Як відомо, основним із елементів спадщини цього регіону є також говірка. Тож своїми спостереженнями про неї поділилась дослідниця та секретарка конференції Людмила Лабович: «На Підляшші між річками Буг та Нарва місцеве населення користується українськими говірками, часто дуже архаїчними. Додавали це дослідники вже в середині XIX століття. Вони дуже чітко визначали межу між українськими і білоруськими та польськими говірками на цій території. Проте після II Світової війни поширилась зовсім ненаукова думка, що жителі Підляшшя користуються «білоруськими» або «перехідними білорусько-українськими говірками». Отже, одне із завдань, яке ставить перед собою Підляський науковий інститут — це поширення знань про український характер говірок території між Бугом і Нарвою».

На значення дилеми ідентичності православних мешканців Підляшшя звернув увагу Андрій Єкатеринчук. Цікавим був його аналіз дискусій в Інтернеті навколо тотожності. Зокрема, доповідач звернув увагу на групу «Nowogumoto ro swojotom», створену у Facebook.

Тематика конференції охопила також історичну долю регіону. Під час сесії говорили, зокрема, про українське населення Підляшшя у контексті державотворення 1917-1918 років та міжнародних відносин (Юрій Гаврилюк) чи чисельність україномовного населення Північного Підляшшя та дії державних органів щодо формування його національної приналежності у XIX столітті (Микола Рошенко). Із доповіддю про православних святих з Північного Підляшшя виступив Григорій Купріянович.

Під час конференції учасники започаткували також добру традицію презентації наукових видань про Підляш-

шя. На цьогорічній конференції представили видання «Клішелі, Підляшшя, Україна» за редакцією Григорія Купріяновича та Романа Висоцького, яке є ювілейним збірником на пошану доктора Миколи Рошенка.

В окремій сесії представили питання культурної і природної спадщини Підляшшя. У цій сесії виступали, зокрема, Юрій Плева, Андрій Рошенко, Лариса Лукашенко, Фелікс Чижевський. Цікавими були виступи дослідниць з України — Галини Похилевич та Лариси Лукашенко, які активно популяризують пісні з Північного Підляшшя. Під час доповіді слухачі могли ознайомитися із їх науковим виданням «Традиційні пісні українців Північного Підляшшя...». Окрім проведення експедицій, укладення монографій, науковиці ще й співають. Слухачі конференції почули традиційні пісні Північного Підляшшя, а саме «Вийду я на Юлоньку» та «Ой ясна красна в лузі калина». Дослідниці зізналися, що почали співати не одразу. З часом вони загорілися ідеєю збереження та продовження традицій, яку охоче презентують на фестивалях. Також дівчата розповіли слухачам, що відтворити звучання говірок, зважаючи на її мовні особливості — це справа доволі нелегка.

Окрім цього, представником музичних традицій підляшуків на конференції була вокальна група Українського ансамблю пісні і танцю «Ранок» на чолі із керівницею Єлизаветою Томчук. Виступ був надзвичайно колоритний, а також дуже гармонійно завершив конференцію. Таким чином теоретична частина вдало поєдналась із практикою.

«Конференція виконала поставлені завдання, ми почули низку цікавих доповідей та продовжили інтеграцію українського наукового середовища Підляшшя. Важливим аспектом є те, що налагоджується контакт з дослідниками з-поза підляського середовища, що вивчають Підляшшя або займаються науковим дослідженням інших важливих для нас тем. Завданням конференції було згуртувати якнайбільше дослідників, що вивчають спадщину Підляшшя. Враховуючи досвід першої конференції, ми відпрацювали певну модель, що відповідає нашим потребам. Вона враховує інтердисциплінарність конференції, що дає змогу спеціалістам з однієї наукової дисципліни зустрітись з дослідниками, що займаються іншими питаннями. Цей інтердисциплінарний характер конференції — дуже важливий», — підсумував директор інституту Григорій Купріянович.

Підляський науковий інститут запрошує

Організатори закликають до співпраці науковців, які займаються темою Підляшшя. Адже діяльність наукового інституту полягає на згуртуванні дослідників, «спробі створити простір для наукового життя і для наукової дискусії про Підляшшя у найширшому розумінні». Конференція завершилась оптимістичними розмовами про майбутнє інституту та можливість розширення місць проведення конференції, звичайно, не залишаючи культурного осередку регіону — Більська. ■

Леся КОРОСТАТЕВИЧ,
докторантка Інституту славістики
Польської академії наук

Фото надані
Підляським науковим інститутом

▲ Організатори конференції
Григорій Купріянович і Людмила Лабович.

Конференція зібрала науковців та представників українського середовища регіону. Вона складалась із чотирьох сесій, під час яких виступили 26 доповідачів, більшість із них — родом з Підляшшя, проте були також дослідники з різних наукових осередків Польщі та України. Із детальною програмою конференції можна ознайомитися на сторінці організаторів у соціальній мережі Facebook.

Тематично проблематика Підляшшя була охоплена широко. Перш за все, це історія, мова та культура регіону. Кожна сесія містила цікаві доповіді, що викликали жваву дискусію. Питання мови та культури Підляшшя висвітлювали у своїх доповідях Григорій Аркушин, Любов Фроляк, Тадей Карабович, Людмила Лабович та інші. Кароліна Хмур

КУЛЬТУРА

Народний ансамбль танцю
«Барвінок» з Києва:
танець «Гуцулята».

Фото Анни Стиранчак

Танцювальні орнаменти Європи серед осіннього краєвиду Вармії та Мазурів

Вони всім гуртом довели, що спроможні затанцювати будь-що – від «Фінської польки» (а також чеської чи словацької) до «Гопака» та «Полонеза». При цьому танцювали всім гуртом, в парах і навіть соло. Побачити юних і ще зовсім малих танцюристів з України і Польщі можна було в перших днях листопада у Вармінсько-Мазурському воєводстві.

Саме тоді у Венгожеві, Баних-Мазурських та Гурові-Ілавецькому проходив XIV Міжнародний фестиваль – конкурс творчості дітей та молоді «Осінні арабески». На Вармії і Мазурах фестиваль відбувся усьому завдяки роботі головних організаторів – товариств «Черемош» у Венгожеві та «Барвінок» в Україні, а також співорганізаторів: Венгожевського центру культури і Спілки хореографів України. У минулі роки фестиваль відвідував Францію, Німеччину, а також регулярно проходить в Україні.

Основний концерт відбувся другого листопадового дня у Венгожевському центрі культури. Розпочався він «Полонезом» у виконанні Ансамблю українських народних танців «Черемош» із Венгожева під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України, хореографа Володимира Денеки. У фіналі цього польського відомого патріотичного танцю до «Черемоша» долучилися по дві пари від кожного колективу-учасника «Осінніх арабесок» в українському національному одязі. Услід за «Полонезом» рушив і український «Гопак» у виконанні Народного ансамблю танцю «Надія» з Каховки, з яким працює заслужена діячка культури України Надія Сергеева.

Далі виступали танцювальні гурти, дуети й солісти з Дитячої студії ансамблю «Вихилас» із Запоріжжя під художнім керівництвом Світлани Ряховської, які, крім українських народних танців, затанцювали й «Словацьку польку». Виступив Ансамбль народного танцю «Барвінок» із села Софіївська Борщагівка в Київській області під художнім керівництвом Олени Дольчук та заслуженого працівника культури України Володимира Дольчука. Огністою «Фінською полькою» заповнив публіку

Ансамбль танцю «Щасливе дитинство» з міста Дніпро – його очолює заслужена працівниця культури України Тетяна Домашенко, та зразковий Ансамбль танцю «Радість» під художнім керівництвом Ольги Волик.

Тригодинний фестиваль найвідоміших українських і світових танців урізноманітнили й вокалісти. З російською піснею «Ангел» виступив юний Максим Демченко з Запоріжжя. Публіка нагородила молодого співака оплесками, а учасник з України не надто прихильно гукнув російською «маладец».

Велике майбутнє має юний венгожев'янин Ігор Гайдаш, який зумів заповнити публіку вже першими звуками своїх пісень. Венгожево представляла також вокальна група «Спогад», якою керує Ярослав Хутник, із українським репертуаром.

Танцем «Гопак» концерт завершив господар, тобто колектив «Черемош». Потім прозвучали подяки, були вручені подарунки і нагороди всім виконавцям, бо ж за подіями на сцені слідкувало журі фестивалю: Алла Рехліцька – доцентка, завідувачка кафедрою хореографії Херсонського державного університету; Валентин Васяк – доцент Херсонського державного університету

та Володимир Денека – голова товариства «Черемош». Комісія вирішила нагородити однаковими нагородами всіх учасників, підкреслюючи їхню високу художню професійність.

Батькам «Осінніх арабесок», як підкреслив В. Денека, слід поважати Володимира Дольчука – видатного хореографа з Луганська, який від 2014 року, від початку російської агресії, їздив Польщею та іншими країнами Європи, а врешті-решт знайшов пристанище в селі Софіївська Борщагівка на Київщині, де без жодної державної допомоги навчає дітей, юнацтво та молодь зразкових танців.

Після Венгожева учасники цьогорічного фестивалю 3 листопада відвідали й Бани-Мазурські та Комплекс шкіл з українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому, де разом із місцевим українським Народним ансамблем пісні й танцю «Думка» на кілька годин заповнили увагу кількості глядачів, які ледве вмістилися у найбільшому глядацькому залі школи.

Цьогорічні «Осінні арабески» вдалося організувати передусім завдяки Венгожевському староству та управі міста Венгожева. ■

Степан МІГУС

Фестивалі, що єднають

Осіннь радувала нас сонячними променями та різнокольоровими шатами дерев неочікувано довго. Щоби поділитися теплим настроєм, наша громада прийняла гостей на традиційному міжнародному фестивалі танцю «Осінні арабески».

Цьогорічні міста-господарі свята в Польщі – Венгожево та Гурові-Ілавецьке. Урочисте відкриття фестивалю відбулося на сцені у Венгожеві, де господарями були ансамблі «Черемош» та «Згода». Гала-концерт та вручення нагород найкращим колективам проходились у стінах українського ліцею в Гурові-Ілавецькому. Господарями фінального концерту вкотре стали ан-

самбль пісні й танцю «Думка» та вокальна група «Журавка».

Щороку на конкурсний відбір потрапляють нові танцювальні колективи України та країн Центральної Європи. Цього року у фестивалі брали участь понад 200 учасників та 8 колективів зі Східної України («Щасливе дитинство» із Дніпра, «Надія» та «Радість» із Каховки) та Центральної («Вихилас» із Запоріжжя, «Барвінок» з-під Києва), а також колективи українців у Польщі («Черемош» і «Згода» із Венгожева та «Думка» із Гурова-Ілавецького).

Окрім розвитку дружніх міжнародних відносин у сфері мистецтва, метою фестивалю «Осінні арабески» є попу-

ляризація української мови і сучасних українського танцю та пісні.

Керівник вокальної групи «Журавка» в українській школі в Гурові-Ілавецькому, Михайло Семотюк, на питання «Чи українська пісня надалі виконує свою роль колись народної традиції?», не приховуючи свого розчарування, відповідає: «Звісно, народне мистецтво творить ідентичність нашого народу. Але традиція – це також і мова... Зараз з України приїжджають зрусифіковані люди. Заспівають українську пісню, а між собою далі «раз-гаварівають», а не розмовляють. Якщо людина не хоче на щодень користуватися своєю мовою, тоді і сакральна роль мистецтва бліднішає».

Надія залишається тільки на національну свідомість молоді. Гості фес-

тивалю у стінах школи та гуртожитку в Гурові-Ілавецькому швидко знайшли друзів, а спільною мовою для всіх стала саме українська. Це ще раз доказує, що вона єднає, допомагає не загубитись в чужому краї.

Популяризація української культури в Польщі розвивається дедалі активніше – більшає цікавих заходів національної тематики. Уже з 22 по 24 листопада у прекрасному місті Вроцлав відбудеться фестиваль міжнародної культури «Viva Ukraina Viva Polonia», на якому кожен зможе відзначити незалежність Польщі та провести час із виступами польських та українських колективів: Trio Lwowski, Oksana Chuhlib, «Думка» та «Журавка» із Гурова-Ілавецького. ■

Дмитро СЛІВІНСЬКИЙ

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

МІЛЯ ЛУЧАК / MARIAN HORBACZEK,
«РАЙ І ПЕКЛА НА ПЛАНЕТІ ЖИТТЯ»
/ RAJ I PIEKŁA NA PLANECIE ŻYCIA,
ПЕРЕМИШЛЬ, 2017, 255 СТ.

Спомин як спроба літературної присутності

Перемиська поетка Міля Лучак видала надзвичайно цікаву та цінну з літературознавчої точки зору збірку, який надала символічний заголовок: «Рай і пекла на планеті життя / Raj i piekła na planecie życia» (Перемишль, 2017). У книзі авторка вмістила досвід попередніх видань, тобто практику польсько-української білінгви (двомовні збірки — *ред.*). Переклад прози та поезії — такою є ця збірка письменниці — здійснив відомий перекладач творчості Мілі Лучак, літератор Мар'ян Горбачек. Це — робота високого рівня, вона свідчить про професійність перемиського літератора.

У цій непростій за змістом збірці Міля Лучак змалювала свій літературний портрет, пов'язаний з акцією «Вісла» 1947 року. Зображує вона це на тлі повоєнного особистого життя та пов'язує з буттям українців у Польщі як переселенської нації. Центр твору —

трагічні для авторки події жорстокого переселення з рідної батьківської землі, з села Війська на Перемишині, до поруйнованої війною Оструди на Мазурах. Але у книзі є не лише болюча ремарка про переселення 1947 року. Тут також — тло особистого бачення себе, історія батька письменниці; є і поетичні роздуми авторки та її літературна позиція. Це — біографія, позначена досвідом, де на перший план висувається складна історія родини, рідної нації та поруйнованої української землі.

Усе це Міля Лучак представляє у творі, який складається з трьох частин: «Моя відозва», «Дорога через пекло мого батька Володимира Лучака» і «Моя біографія — 70 річниця акції „Вісла“». У своїх споминах авторка описує складне життя, пов'язане з Другою світовою війною, та непрості дороги життя післявоєнного. Книгу завершує цикл 50 віршів, де Міля Лучак показує незвичайну долю, що становить її літературну біографію.

Треба сказати, що вірші Мілі Лучак подекуди стають спробою антропологічної присутності: на позір вигадана, поезія — це сновидіння чутливої підсвідомості. Мова творів авторки — непростий засіб поетичної комунікації. Тому вона стає осередком нового символічного прагнення «бути», заново сакралізувати символи Дніпра, степу, калини, чи — через численні паралелі — саму назву «Україна». Утім, це також — молитва серця, керована поеткою до надсвітів, де перебуває Всевишній.

Живучи в історичному осередді Перемишля, Міля Лучак показує свій творчий силует через призму болючого спомину. Попри правду та історичні факти, спогади Мілі Лучак мають риси художньої вигадки, яку можна назвати також літературною фікцією. Це помітно, зокрема, у другій частині найбільшого прозового спомину «Дорога через пекло мого батька Володимира Лучака». У цьому творі поетка підсумовує життєвий шлях свого батька і надає йому рис приватної оповіді. Натомість в поезії авторка показує, як радіє краєвидам

рідних сторін, як постійно залишається учасником нашої національної ідентичності та літературної присутності.

Міля Лучак народилася 1 серпня 1937 року в селі Війську неподалік Перемишля, над річкою Вігорем. Вона є живим носієм історії, свідком складного історичного буття нашої нації. Під час війни Міля Лучак разом з батьками була вивезена до Німеччини на примусові роботи, де тяжко захворіла на тиф. Після повернення в рідні сторони стала свідком арешту батька та була жертвою виселення на Мазури, де жила до 1985 року, коли переїхала до Перемишля на постійне проживання. Ця життєва історія — основа першої частини збірки «Рай і пекла на планеті життя».

Живучи в Оструді, Міля Лучак організувала художній колектив та почала писати перші вірші. Дебютувала в 1956 році у «Нашому слові». І, хоча згодом прийшли поетичні успіхи і слава, аж до прийняття її до Національної спілки письменників України, Міля Лучак завжди залишалася вірною своїй переселенській біографії.

Поетка друкувалася в альманасі УСКТ «Гомін» у 1964 році. Цей поетичний успіх не був для неї довготривалим. За патріотичні настанови та написані в українському національному дусі вірші цензура на довгі роки вилучила Мілю Лучак зі свідомості рідного українського середовища. Фактично, як згадує поетка, від 1963 по 1980 рік вона ніде не друкувалася. Лише прихід «Солідарності» у Польщі змінив її літературний шлях.

Міля Лучак побувала у Києві, де познайомилася з багатьма творцями української культури, зокрема — з поетом і дисидентом Михайлом Саченком. Саме в Києві Лучак переобирає новий поетичний шлях. Мовою її поезії стає розповідь про співвітчизників — українців у Польщі, розпорошених переселенням і підданих денационалізації. Після повернення з України Лучак видає свою першу з часів дебюту збірку власних творів «Любов і мир» (Варшава, 1984) та згодом — збірку «Дітям»

(Варшава, 1987). На ці видання чекали її читачі, тому Міля Лучак поруч з Остапом Лапським та Іваном Златокудрим стає прикладом нескореності й авторитетності.

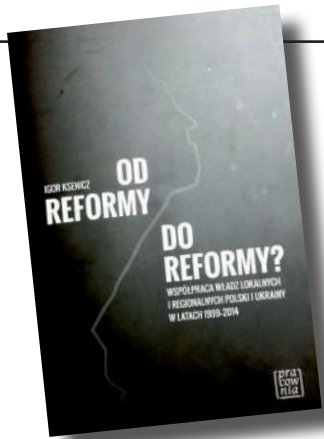
Її поезія знову повертається на сторінки «Нашого слова» й «Українських календарів». Поетка друкується у «Дуклі» (Словаччина), «Світovidі» (Нью-Йорк, США — Київ, Україна), «Зернах» (Німеччина) та в багатьох виданнях в Україні: у «Прапорі» (Харків) та «Дзвоні» (Львів). Згодом друкується у наших щорічниках «Український альманах» та «Український літературний провулок». У 1995 році у Львові виходить збірка поезії Мілі Лучак «Ти ще повернешся до мене, сину», а потім, 1998 року (також у Львові) — поетична книга «Нехай прийде Царство Твоє». Обидві збірки були підставою до прийняття поетки до Національної спілки письменників України. У 1999 році виходить збірка перекладів віршів Мілі Лучак польською мовою «Kwiat czarnej paprości».

Початок нового тисячоліття у творчості поетеси означили нові видання: збірка «Розмова з Богом» (Перемишль, 2008) та низка двомовних збірок, виданих спільно з перекладачем її творчості Мар'яном Горбачеком. Вказаний тут перелік видань поетки — далеко не повний, він лише окреслює її творчий літературний дискурс. Слід додати, що двомовні збірки (білінгви) Мілі Лучак принесли їй в польському літературному середовищі заслужене визнання та славу.

Найновіша книга Мілі Лучак «Рай і пекла на планеті життя / Raj i piekła na planecie życia» не підсумовує творчості 2000-х років, а радше відкриває багатоаспектний портрет авторки як поетки і письменниці, літературної діячки та патріотки.

Натхненна і трагічна форма змісту «Рай і пекла на планеті життя» нагадує літературний заповіт, який поетка керує до нащадків. У ньому Міля Лучак говорить про важливість спомину як жанру на мапі української літератури. ■

Тадей КАРАБОВИЧ

IGOR KSENICZ, «OD REFORMY DO REFORMY? WSPÓŁPRACA WŁADZ LOKALNYCH I REGIONALNYCH POLSKI I UKRAINY W LATACH 1999–2014», ZALESIE GORNE 2018, STR. 324.

Регіональна співпраця Польщі та України. Стан і перспективи

На польському видавничому ринку чи не вперше з'явилася книга, яка широко охоплює тему польсько-української територіальної співпраці. Щоправда, ряд монографій підготували науковці з поодиноких інститутів, але це аналітичні опрацювання, присвячені конкретному воєводству чи деяким самоврядним одиницям. З українського боку представлені опрацювання, які торкаються питань між-

територіальної і транскордонної співпраці.

Молодий науковець д-р Ігор Ксеніч глибше зацікавився цією тематикою, коли навчався в Університеті Адама Міцкевича в Познані. Як ліцензіатську, так й магістерську працю присвятив Україні, історії її адміністрації і закордонній політиці. А витоки його зацікавлення східною проблематикою треба шукати в походженні: рід Ксенічів, як і більшості з нас, — це переселенці з Лемківщини на західні землі Польщі внаслідок акції «Вісла».

На думку автора монографії «Від реформи до реформи?», написаної польською мовою, вільний початок територіальних зв'язків наступив після відродження в 1990 році самоврядних структур у Польщі й роком пізніше, коли Україна стала незалежною. Польща нараховує майже 3 тис. самоврядних одиниць, в Україні рад різних рівнів — понад 11 тис. На сьогоднішній день важко окреслити обсяг співпраці, бо більшість гмін і повітів не має офіційного каталогу цих зв'язків. Доступні джерела й документація фіксують 450–470 партнерських взаємодій. Слабо розвинене в Україні самоврядування призводить до ситуації, що партнером польських самоврядувань стає українська місцева адміністрація уряду.

Аналітик ставить низку питань, наприклад, чи події 2013–2014 років в українській державі мали позитив-

ний вплив на розвиток регіональної і місцевої співпраці Польщі та України? Наскільки центральна влада обмежує співробітництво? Чи українська територіальна влада в достатній мірі використовує європейські фонди, призначені на співпрацю?

Широка праця охоплює 1999–2014 роки, тобто період від введення другого етапу адміністративної реформи в Польщі (від реактивації повітів і покликання нових воєводств) до початку реформи децентралізації в Україні, яку декларував уряд Арсенія Яценюка.

Автор зосередився на відносинах місцевої і регіональної влади Польщі та України. Контакти ці мають як офіційний, задокументований характер співпраці, так і неофіційний, без договорів. Публікація аналізує також питання інституціоналізації співпраці в ширшому, міжнародному вимірі. Здійснено оцінювання активних колись євро регіонів, які нині мають маргінальну роль у транскордонній співпраці. Для аналізу двостороннього співробітництва використано дослідницькі методи, які застосовуються в суспільних науках, особливо в політології та правознавстві. Аналіз торкається також конкретних проектів і неурядових організацій, які підтримують місцеві й регіональні українсько-польські зв'язки. Основним джерелом дослідження стали офіційні документи та анкети, які заповнювали учасники опитувань.

Праця Ігора Ксеніча чітко поділена на чотири розділи, які охоплюють загальні питання співпраці (зокрема, й історичну традицію), юридичні засади співробітництва та інституції, які займаються питаннями регіонального співробітництва Польщі та України.

Заключний розділ представляє практичний вимір співпраці в контексті закордонної політики обох держав. Серед організацій, які діють у цій площині, автор називає Об'єднання українців у Польщі. В останньому розділі підкреслюється, що після 2004 року Україна є другою державою (перша — Німеччина), яку найчастіше обирають польські органи самоуправління для закордонної співпраці. Натомість українська місцева й територіальна влада вважає польських партнерів посередниками в контактах із ЄС. На якість дальших контактів із 2015 року має вплив польська владна правниця, для якої історична політика є першочерговою у формуванні закордонної політики. Наслідки цього бачимо кожного дня.

Праця д-ра Ігора Ксеніча може стати порадиником для всіх, хто займається самоврядними структурами, а також для науковців. Публікація — солідна, аналітична, з багатою бібліографією та англо- й українськомовним резюме молодого науковця та урядовця Маршалківського управління Великопольського воєводства. ■

Наталя КРАВЧУК

Запрошуємо на Миколайкову забаву для дітей нацменшин з Кошаліна і околиць

19 грудня 2018 року (середа), год. 16³⁰

Пункт навчання української мови в Кошаліні (вул. Пілсудського, 6/1)

Батьків просимо до 10 грудня 2018 року підтвердити присутність своїх дітей на забаві
за номером телефону: 94 342 64 70 та 884 994 009, zur_koszalin@wp.pl

Сердечно запрошує Кошалінський відділ та гурток ОУП

Заради майбутніх поколінь

Лемківській освітній фундації імені Івана Криницького (ЛОФ) невдовзі виповниться 15 років, протягом яких вона надала допомогу учням середніх шкіл та студентам, зокрема дітям з багатодітних родин та напів-сиротам. Фундація заохочує стипендістів серйозно ставитись до навчання та бути активними у житті нашої громади. Про успіхи молоді свідчать свідоцтва, атестати та довідки з високими оцінками, які стипендісти щосеместру представляють Фундації. Деякі з них закінчують два факультети, деякі пишуть та захищають наукові дисертації, а після закінчення вищих студій усі розпочинають професійну кар'єру. На стипендійний фонд складаються банківські відсотки, 1% податку, який перераховують приватні особи, та пожертви для ЛОФ.

Лемківська освітня фундація висловлює щирю подяку **подружжю Данути та Олександра Бачиків** за надану фінансову допомогу, яка є винятковим і щедрим внеском для майбутнього нашої меншини, адже ця жертва підтримує здібну лемківську молодь з малозабезпечених сімей у здобутті освіти та пізнанню рідної культури.

Пані Дануто, пане Олександр, Ваша заангажованість, Ваш дар дозволить здійснити мрії не однієї молоді людини. Від імені управи фундації та стипендістів сердечно дякуємо та віримо, що все добре завжди повертається до благодійника сторицею. Спаси, Боже!

Управа ЛОФ ім. І. Криницького

Відійшли...

29 вересня 2018 р. відійшов у вічність
наш дорогий Батько, Чоловік і Брат

бл. п. Роман Бережанський

син Василя і Марії з д. Сиванич (уроженців сіл
Струбовиська і Прислуп, Ліського повіту).
Опечалені втратою найдорожчої нам особи, щиро
дякуємо усім, хто був з нами у ці важкі хвилини.

Особливу подяку висловлюємо тим,
хто служив допомогою, порадою і добрим словом
під час Його хвороби.

Дякуємо також усім, хто відклав свої особисті
справи та обов'язки і проводжав разом з нами
в останню туземну дорогу покійного Романа:
отцю пароху Богданові Фецюху за похоронні
відправи і заупокійні Служби Божі, церковному
хорові за похоронні молитви і співи, всім рідним,
парафіянам, сусідам, приятелям і знайомим.
Щиро дякуємо за співчуття, теплу підтримку
і прощальні слова. Дякуємо також усім,
хто не зміг бути, але молитовно єднався з нами
у цей болючий для нас час.

Нехай Господь упокоїть Його,
де праведні спочивають.

Дружина Софія і сини Ярослав, Петро і Михайло

ПОДЯКА

**Щиро дякую усім виборцям, які взяли участь
у виборах бургомістра Білого Бору і віддали
голос за мене.**

**Дуже вдячний Вам за підтримку і довіру.
Іван Боднар**

Праця для вчителя!

Управа Кошалінського відділу ОУП шукає вчителів української мови для Міжшкільної групи навчання української мови в Кошаліні. Потрібний заступник на кілька місяців.

Початок праці від грудня 2018 року до кінця березня 2019 року.

Умови:

- ▶ договір на роботу з Початковою спортивною школою в Кошаліні
- ▶ 11/18 штату (в тому 2 години на тиждень на підтримку національної ідентичності)

Вимоги (згідно з освітнім законом): вища педагогічна освіта, бажано українська філологія або закінчені післядипломні студії з української мови/кваліфікаційний курс.

Вміння грати на музичних інструментах або проводити художню роботу з дітьми буде додатковим козиром (перевагою).

Зацікавлених просимо пересилати CV (резюме) до домівки ОУП в Кошаліні за допомогою електронної пошти: zur_koszalin@wp.pl

Контакт: тел.: 94 342 64 70, тел. моб. 884 994 009.

70-ліття

ВІТАЄМО

подружжя Олену і Юрія Сиваничів

з ювілеєм 70-ЛІТТЯ СПІЛЬНОГО ЖИТТЯ
і бажаємо міцного здоров'я, сили, злагоди,
багато ласк Божих і подальшого спокійного життя.
Дякуємо за те, що служите нам добрими радами,
своїм досвідом і життєвою мудрістю.
Дякуємо також за підтримку, добро і тепло.
Нехай Господь Вас благословить.

З пошаною

Управа гуртка ОУП в Тшеб'ятові та приятелі

Коханому Батькові і Дідові

Павлові Онишканичу

80-ліття

найщиріші вітання у день 80-их уродин.

Бажаємо, щоб кожен день приносив Тобі багато радості і
вдоволення від цього, що своєю невтомною працею
вмієш служити українській громаді та своїй родині.
Дякуємо Тобі, Тату і Дідусю,
за те, що постійно даєш нам багато любові, журишся
за нас, передаєш нам історію і традиції свого роду
у розповідях і прекрасних піснях та що навчив нас
у чужині любити Україну.
Хай Господь Бог подає Тобі, найдорожчий Тату і Дідусю,
багато сил, родинного тепла та міцного здоров'я
на многі і благі літа.

*Твої дочки Дануся з чоловіком, Люба з чоловіком
та син Петрусь і онуки Роксана, Марічка і Михайло*

До усіх побажань приєднується Твоя дружина Ярослава.

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slowo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szerbera.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, sekretarz – Igor Szerbera, redaktorzy – Paweł Łoza (Warszawa), Kateryna Semchuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, wydanie internetowe – Halina Leskiw. Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: <http://www.oup.ukraina.com.pl>

Fotokład: Redakcja „Nasze Slowo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.

Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w pozostałej walucie:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

